

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	11
-----------------	----

I

УВОД У ГЕОГРАФИЈУ	13
1. ТЕОРИЈСКО ОДРЕЂЕЊЕ ГЕОГРАФСКЕ НАУКЕ.....	14
2. РАЗВОЈ ГЕОГРАФСКЕ НАУКЕ	15
3. СИСТЕМАТИЗАЦИЈА ГЕОГРАФСКЕ НАУКЕ	17
3.1. Физичка географија	18
3.1.1. Геоморфологија.....	18
3.1.2. Климатографија.....	19
3.1.3. Хидрологија.....	19
3.1.3.1. Океанографија.....	19
3.1.3.2. Пољамологија.....	19
3.1.3.3. Лимнологија.....	19
3.1.3.4. Талматологија.....	19
3.1.3.5. Хидрографија.....	20
3.1.3.6. Хидрографија краса.....	20
3.1.3.7. Хидрометеорија.....	20
3.1.3.8. Хидролошке проценозе.....	20
3.1.4. Биогеографија.....	20
3.1.5. Криологија.....	20
3.1.6. Геокриологија.....	20
3.1.7. Геохемија.....	20
3.1.8. Геофизика предела.....	20
3.1.9. Физичко-географско рејонирање.....	21
3.2. Друштвена географија – социјална географија.....	21
3.2.1. Географија становништва.....	21
3.2.2. Демографија.....	21
3.2.3. Географија насеља.....	21
3.2.4. Економска географија.....	21
3.2.5. Историјска географија.....	22
3.2.6. Политичка географија.....	22
3.2.7. Медицинска географија.....	22
3.2.8. Саобраћајна географија.....	22
3.2.9. Друштвено-географско рејонирање.....	22
3.3. Регионална географија.....	22
3.3.1. Општа регионална географија.....	23

3.3.2. Национална регионална географија.....	23
3.3.3. Остале научне дисциплине регионалне географије	23
3.4. Остале научне дисциплине географије.....	23
3.4.1. Картографија	23
3.4.2. Математичка географија	23
3.4.3. Војна географија	23
3.4.4. Теорија географског положаја.....	24
3.4.5. Примењена географија	24
3.4.6. Методика наставе географије	24
3.5. Практична примена географске науке.....	24

II

ПОЛОЖАЈ ПРОСТОРА СРБИЈЕ.....27

1. ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ	28
1.1. Положај простора на Земљи.....	28
1.2. Положај у односу копна и мора	30
1.3. Положај у Европи и јужној Европи	31
1.4. Положај у односу на важне међународне комуникације.....	31
1.5. Положај у простору средње Европе.....	33
1.6. Положај на Балканском полуострву.....	33
2. ГЕОСТРАТЕГИЈСКИ ПОЛОЖАЈ СРБИЈЕ	35

III

МАТЕМАТИЧКО-ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ ПРОСТОРА СРБИЈЕ41

1. ОДЛИКЕ ВЕЛИЧИНЕ ПРОСТОРА СРБИЈЕ.....	42
2. КАРАКТЕРИСТИКЕ ОБЛИКА ПРОСТОРА СРБИЈЕ	43
3. ОДЛИКЕ ГРАНИЦА СРБИЈЕ ПРЕМА СУСЕДИМА.....	44
3.1. Граница Србије према Мађарској	47
3.2. Граница Србије према Румунији	48
3.3. Граница према Бугарској	51
3.4. Граница према Македонији	54
3.5. Граница Србије према Албанији	56
3.6. Граница Србије према Црној Гори	57
3.7. Граница Србије према Босни и Херцеговини	59
3.8. Граница према Хрватској	61

IV

ФИЗИЧКО-ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ ПРОСТОРА СРБИЈЕ.....65

1. ГЕОЛОШКА СТРУКТУРА.....	66
2. РЕЉЕФ КОПНА	70

2.1. Одлике вертикалне рашчлањености рељефа	70
2.2. Одлике хоризонталне рашчлањености рељефа	72
2.3. Одлике крашког рељефа	73
2.3.1. Површински облици крашког рељефа	75
2.3.2. Подземни облици крашког рељефа	77
3. МЕТЕОРОЛОШКИ И КЛИМАТСКИ УСЛОВИ И КЛИМАТСКА ОБЕЛЕЖЈА	79
3.1. Одлике континенталне (панонске) климе	82
3.2. Одлике умерено-континенталне (планинске) климе	83
4. ВОДЕ	86
4.1. Одлике река и канала	87
4.2. Воде у крашким теренима	92
4.3. Језера	93
4.3.1. Глацијална језера	93
4.3.2. Речна језера	93
4.4.3. Еолска језера	94
4.3.4. Вештачка језера	95
5. ПЕДОЛОШКИ САСТАВ ТЛА	96
5.1. Типска земљишта	97
5.2. Атипска (неразвијена) земљишта	100
6. ВЕГЕТАЦИЈА	102
6.1. Општа разматрања	102
6.2. Биљне заједнице у Србији	103
6.2.1. Шуме	104
6.2.2. Биљне културе	105

V

ДРУШТВЕНО-ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	107
1. СТАНОВНИШТВО И НАСЕЉА	108
1.1. ОДЛИКЕ СТАНОВНИШТВА	108
1.1.1. Квантитативна обележја становништва	108
1.1.1.1. Бројности становништва	108
1.1.1.2. Гусина насељености	110
1.1.1.3. Просторни распоред становништва	112
1.1.2. Природно кретање и миграције становништва	113
1.1.2.1. Природно кретање становништва	113
1.1.2.2. Просторно кретање становништва (миграције)	113
1.1.3. Структуре становништва	114
1.1.3.1. Старосна структура становништва	114
1.1.3.2. Полна структура становништва	116
1.1.3.3. Национална структура становништва	116

1.1.3.4. Квалификациона (образовна) структура снаноџништва.....	118
1.1.3.5. Снаноџништво на привременом раду у иностранству	119
1.2. ОДЛИКЕ НАСЕЉА.....	119
2. ОДЛИКЕ ПРИВРЕДЕ	122
2.1. Индустрисја.....	124
2.1.1. Енергетика (Енергетски извори)	125
2.1.1.1. Угаљ и термоенерсја	125
2.1.1.2. Водне снаге и електроенерсја.....	132
2.1.1.3. Нафта и природни гас.....	135
2.2. Одлике пољопривреде.....	139
2.2.1. Фактори развоја	139
2.2.2. Земљорадња.....	141
2.2.2.1. Райсарство	141
2.2.2.2. Индустрисјско дсље	143
2.2.2.3. Површарство.....	144
2.2.2.4. Вошарство	145
2.2.2.5. Виноградарство.....	147
2.2.3. Сточарство.....	148
2.3. Одлике саобраћаја.....	152
2.3.1. Копнени саобраћај.....	153
2.3.1. Железнички саобраћај.....	153
2.3.2. Друмски саобраћај (путни)	154
2.3.3. Речно-каналски саобраћај.....	155
2.3.4. Ваздушни саобраћај.....	156
2.3.5. Систем веза.....	156
2.3.6. Снопови и чворови комуникација	157
2.3.6.1. Уздужни снопови комуникација.....	157
2.3.6.2. Попречни снопови комуникација	158
2.3.6.3. Чворови и чворишта комуникација.....	159

VI

РЕГИЈЕ СРБИЈЕ.....	161
1. ОДЛИКЕ ПАНОНСКЕ МАКРОРЕГИЈЕ.....	162
1.1. Мезорегија Војводина	166
1.1.1. Микрорегија Банат	169
1.1.2. Микрорегија Бачка	171
1.1.3. Микрорегија Срем.....	174
1.2. Мезорегија Западна Србија	176
1.3. Мезорегија Средња Србија	179
1.3.1. Микрорегија Шумадија	180
1.3.3. Београдска микрорегија	183
1.3.4. Микрорегија Велико Поморавље.....	185

1.3.5. Микрорегија Стиг и Браничево	187
1.3.1. Микрорегија Западно Поморавље	189
2. ОДЛИКЕ ПЛАНИНСКО-ДОЛИНСКО-КОТЛИНСКЕ МАКРОРЕГИЈЕ	191
2.1. Западна планинско-долинско-котлинска рељефна целина	193
2.2. Централна планинско-долинско-котлинска рељефна целина	194
2.3. Источна планинско-долинско-котлинска рељефна целина	195
2.1. Мезорегија Источна Србија	197
2.2. Мезорегија Јужна Србија	201
2.2.1. Јужноморавска микрорегија	202
2.2.2. Микрорегија Стари Влах и Рашка	204
2.3. Мезорегија Косово и Метохија	208

VII

ОДЛИКЕ ЕВРОПЕ	213
1. ПОЛОЖАЈ, ВЕЛИЧИНА И ОБЛИК ЕВРОПЕ	214
2. РЕЉЕФ ЕВРОПЕ	216
3. КЛИМА ЕВРОПЕ	216
4. ВОДЕ ЕВРОПЕ	218
5. КОМУНИКАЦИЈЕ ЕВРОПЕ	219
6. ПРИВРЕДА ЕВРОПЕ	220
7. СТАНОВНИШТВО ЕВРОПЕ	221
8. РЕГИОНАЛНА ПОДЕЛА ЕВРОПЕ	222

VIII

ТОПОГРАФСКЕ КАРТЕ И ЊИХОВА ПРИМЕНА	225
1. ПОЈАМ И ОСОБИНЕ ГЕОГРАФСКЕ КАРТЕ	226
1.1. Размер	226
1.2. Картографска пројекција	227
1.3. Картографски знаци	232
1.4. Картографско генералисање	234
2. КЛАСИФИКАЦИЈА ГЕОГРАФСКИХ КАРТА	236
2.1. Класификација према територији картирања	236
2.2. Класификација према садржају	236
2.3. Класификација према размеру	237
2.4. Класификација према намени	237
3. ЕЛЕМЕНТИ ТОПОГРАФСКЕ КАРТЕ	237
3.1. Математичка основа	238
3.2. Географски елементи	240

3.3. Редакцијски и допунски елементи карте	244
4. ПРЕДСТАВЉАЊЕ И ПРОУЧАВАЊЕ РЕЉЕФА ЗЕМЉИШТА	245
4.1. Перспективни метод представљања рељефа	246
4.2. Пластични методи.....	246
4.3. Геометријски метод.....	247
4.4. Проучавање рељефа земљишта приказаног изохипсама	255

IX

ОРИЈЕНТАЦИЈА НА ЗЕМЉИШТУ И ЊЕГОВА ПРОЦЕНА.....	261
1. ПОЈАМ И ВРСТЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ	262
2. САВРЕМЕНИ УРЕЂАЈИ ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ	264
2.1. Ручна бусола	264
2.2. Ласерски даљиномери	266
2.3. Глобални позициони систем.....	267
3. ОРИЈЕНТАЦИЈА НА ЗЕМЉИШТУ ПОМОЋУ ТОПОГРАФСКЕ КАРТЕ	270
3.1. Оријентација карте на земљишту	270
3.2. Одређивање стајне тачке	272
3.3. Упорјеђење садржаја карте са земљиштем	274
3.4. Наношење на карту објеката и циљева	275
3.5. Оријентација у кретању.....	278
4. ПРОЦЕНА ЗЕМЉИШТА.....	279
4.1. Тактичке особине земљишта	280
4.2. Топографско-тактичке категорије земљишта	284
4.3. Методологија процене земљишта по карти.....	289
5. ГРАФИЧКА БОРБЕНА ДОКУМЕНТА.....	291
5.1. Радна карта	291
5.2. Врсте и садржај радних карата	292
5.3. Припрема, оформљење и вођење радне карте	292

X

ГЕОГРАФСКИ ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМИ	295
1. СКЕНИРАНА КАРТА	297
2. ДИГИТАЛНА КАРТА У ВЕКТОРСКОМ ОБЛИКУ.....	297
ЛИТЕРАТУРА	299